

Buddyzm w pigułce

Ze wszystkich niegdyś spisanych kanonów, jedynie ten ze szkoły therawadinów zachował się w całości do dnia dzisiejszego. Został napisany w języku pali i jest nazywany kanonem palijskim. Składa się on z trzech części (pitaka).

Buddyści w Nepalu korzystają z pozostałości kanonu sanskryckiego.

Chińczycy, Koreańczycy i Japończycy uznają chińskie tripitaka, który składa się z przeszło tysiąca sześciuset dzieł.

Tybetańczycy mają dwa zbiory pism świętych: kandzur (sto osiemdziesiąt tomów) i tandzur (dwieście dwadzieścia pięć tomów).

Jednak wyznanie wiary wszystkich buddyjskich szkół głosi:

"Dlaczego i jakie siły powstają,
Jakie przyczyny im początek dają
I jak znikają, gdy czas ich skończony -
Nauczał nas Budda, mąż oświecony".

Buddyzm nie uznając żadnego wiecznego Boga, wierzy w istnienie przemijających, karmicznych bóstw, jak Brahma, Indra i in.

Etyka buddyjska opiera się na moralnym prawie świata, zaś praktyczna moralność na pięciu przykazaniach (panczasila):

- 1/ nie zabijać
- 2/ nie kraść
- 3/ nie kłamać
- 4/ nie dopuszczać się niedozwolonych stosunków płciowych
- 5/ nie używać żadnych napojów odurzających.

Buddyzm wskazuje cztery Wielkie Prawdy, jako kierunek drogi wiodącej do Nirwany:

- 1/ istnienie cierpienia - narodiny są połączone z bólem, cierpieniem jest starość, choroba i śmierć. Bolesne jest rozstanie z tym, co kochamy, jak i tęsknota za tym, czego nie możemy dostać
- 2/ przyczyny cierpienia - przyczyną cierpienia jest żądza, pożądliwe pragnienia, chęć zagarniania i posiadania. Pragnienie ich zaspokojenia prowadzi do troski i udreku.
- 3/ możliwość ustania cierpienia - ten, kto pokona swe "ja", staje się wolny od żądz.
- 4/ kres cierpienia - istnieje ośmioraka ścieżka wiodąca do kresu wszelkiego cierpienia.

Drogę zbawienia określają ogniwa "szlachetnej ośmiorakiej ścieżki":

- 1/ właściwe spostrzeżenie (słuszny pogląd)
- 2/ właściwe myślenie (słuszne postanowienie)
- 3/ właściwa (słuszna) mowa
- 4/ właściwe (słuszne) postępowanie
- 5/ właściwe (słuszne) życie
- 6/ właściwe (słuszne) dążenia
- 7/ właściwa rozważa (słuszne skupienie)

8/ właściwe zatopienie się w sobie (słuszna medytacja)

W mahajanie etyka przybiera formę aktywną.

Do stanu skupienia prowadzi 10 stopni - 10 doskonałości:

jałmużna, skromność, cierpliwość, energia, medytacja, poznanie, umiejętność przekazywania prawdy, postanowienie, cudowna moc i wiedza.

Wóz diamentowy poucza innej "łatwej drodze" do oświecenia poprzez recytowanie mantramów i wykonywanie czynności sakralnych.

Buddyzm głosi naukę o ponownym wcielaniu się w różne rodzaje bytu, w zależności od karmy.

Zgodnie z hinajaną, nirwana wymaga uwolnienia się od trzech zasadniczych przywar:

1/ nienawiści

2/ żądz

3/ błędnych mniemań

W chwili śmierci święty osiąga stan, w którym wszystkie czynniki jego osobowości ulegają unicestwieniu, uniemożliwiając powstanie nowej osobowości. Nie jest to jednak nicość absolutna lecz względna, ponieważ jest odczuwana jako niewypowiedziana i nieziemską rozkosz. Jednostka może osiągnąć zbawienie jedynie przechodząc przez niezliczoną ilość istnień.

Święty mahajany, Arjadewa, opisuje drogę do zbawienia:

"Najpierw odrzuć wszelkie zło,
Potem wiarę w istnienie "ja",
A gdy wszystko już odrzucisz,
Dopiero mędrcom się staniesz."

Cały buddyzm oparty jest na życiu i medytacji Buddy, a Dharma jest prawdą, świętym prawem i istotą religii, i tylko ona może uwolnić od więzów grzechu, błędu i cierpienia.

Zalążkiem wszelkiego zła jest niewiedza, a ogniwem rozwoju życia "dwanaście nidana", opisywane następująco:

"Na początku istnieje byt pierwotny, nieświadomy i wszelkiej pozbawiony wiedzy; w morzu tej nieświadomości pojawiają się zaczątki pragnień, które przybierają kształty; z tych pierwotnych, kształtujących się pragnień powstają świadome odczucia. Odczucia dają początek organizmom żyjącym jako oddzielne jednostki."

Organizmy na swej drodze rozwijane są przez sześć świadomości - pięć zmysłów i umysł, które są bodźcem stwarzającym żądzę indywidualnego istnienia. Przyczyna wszystkich cierpień kryje się w niewiedzy, z której powstaje życie.

Gdy wyeliminujemy niewiedzę, giną pragnienia i wszelkie złudzenia szczęścia "pól". Gdy w człowieku wypali się egoizm, wznosi się on ponad narodziny i choroby, starość i śmierć, i wszelkie cierpienie.

By osiągnąć nirwanę, buddyzm wskazuje:

Siedem czynników oświecenia:

- 1/ czynnik oświecenia uważności
- 2/ czynnik oświecenia zgłębiania mentalnych przedmiotów
- 3/ czynnik oświecenia energii
- 4/ czynnik oświecenia radości
- 5/ czynnik oświecenia spokojności
- 6/ czynnik oświecenia koncentracji
- 7/ czynnik oświecenia równowagi

kontemplacja czterech podstaw uważności:

- 1/ kontemplacja ciała w ciele
- 2/ kontemplacja uczuć w uczuciach
- 3/ kontemplacja świadomości w świadomości
- 4/ kontemplacja mentalnych przedmiotów w mentalnych przedmiotach

Nasze możliwości praktykowania prostych i skutecznych nauk prowadzących do wyzwolenia zależą od zrozumienia czterech prawd rządzących naszą egzystencją:

- 1/ o cennym ludzkim ciele
- 2/ o nietrwałości
- 3/ o karmie
- 4/ o cierpieniu

Dziesięć dobrych uczynków w buddyzmie:

- 1/ chronić życie innych istot
- 2/ być hojnym na wszystkich poziomach
- 3/ posiadać właściwą moralność seksualną
- 4/ mówić prawdę
- 5/ mówić tylko wtedy, gdy zachodzi tego konieczność
- 6/ rozprzestrzeniać zgodę
- 7/ mówić uprzejmie
- 8/ być zadowolonym z własnego losu
- 9/ posiadać współczucie dla wszystkich istot
- 10/ posiadać wiarę w praktykać siebie

(czy w tym momencie ktoś zwrócił uwagę na kolejność punktów i na treść (i pozycję) punktu zamykającego?)

Drogi - najprościej możemy określić jako:

- 1/ Mała Droga - wyzwolenie od cierpienia jedynie własnego istnienia
- 2/ Wielka Droga - dążenie do wyzwolenia wraz ze mną innych istot (wyzwolenie pełniejsze)
- 3/ Diamentowa Droga - świat tu i teraz jest końcem cierpienia, świętym okręgiem niebiańskich istot